„De andere is ook dood!" — „Zou hij geweten hebben, dat hij met zijn hoofd op de borst van een kameraad ligt?"

„Het zal een granaat geweest zijn, die beiden tegelijk trof!"

„Kom mee, de gewonden hebben ons noodig, de dooden kunnen wachten!" — Wachten? Waarop konden de dooden wachten? Zagen de mannen, die weggegaan waren, — niet ver, want hij hoorde hun bewegen en praten nog, — hem voor dood aan en lieten zij hem daarom wachten? Hij was immers niet dood; hij lag hier alleen maar stil, te vermoeid, om zich te bewegen, maar hij kon hooren en denken, neen, dit was niet de dood! Hij vond goed, dat zij hem lieten liggen, hij verlangde niet gestoord te worden in zijn rust. Een heftige schrik doorsidderde hem. Als zij meenden, dat hij dood was, zouden ze hem willen begraven... en dan... Benauwd, in doodsangst, trachtte hij een beweging te maken, die de aandacht vestigen zou op zijn levend-zijn, maar de verstijving van al zijn leden liet geen enkele beweging toe.

De indruk van angst en schrik vervaagde; hij hoorde geen praten en loopen meer, lag opnieuw rustig, volgend het zachte voortgaan van zijn eigen gedachten.

De zonnestralen koesterden de verkleumde aarde, begonnen ook te glippen door de boomkruinen heen en met grillige plekken van licht en schaduw het doodsche dennenbosch, vaal van tint, te verlevendigen; de dag sloop ongemerkt verder; de jonge man dacht niet aan tijd, dacht niet aan de werkelijkheid om hem heen, herinneringen sleepten hem mee en in zijn toestand van verdooving trof hem niet het vreemde van zijn onverschilligheid voor het heden, van zijn kalm berusten in zijn hulpeloos nederliggen. Hij zag zijn eigen ondervindingen, alsof ze niet hemzelf, maar een ander betroffen. — Heel bedroefd was hij geweest na moeders dood; hij had zich gevoeld als 'n kind, dat verdwaald is en, hoe het ook zoekt, het goede spoor niet terug kan vinden; hij wist niet, wat hij beginnen moest; hij kon niet blijven in het kleine huisje, waarin hij gewoond had met moeder, zoolang hij zich herinneren kon, en zocht onderdak bij vreemden, die hem, boosaardig, zijn vereering voor de doode belachelijk vindend, door ruwe zinspelingen duidelijk maakten, dat er niemand was, dien hij met recht vader noemen mocht. Hij vereenzaamde en verbitterde steeds meer.

Om te verbergen, hoe somber het binnen in hem was en hoe vreemd hij zich voelde tegenover het leven, deed hij onverschillig en luchtig, zich aansluitend bij kameraden, wier vroolijkheid dikwijls in luidruchtigheid ontaardde, wier avondvermaken dikwijls op drinkpartijen uitliepen; hij deed mee, niet van harte, maar omdat hij zich flink wilde toonen en niet wilde laten blikken in zijn gevoel van vereenzaming. — Hij wist, dat hij verkeerd deed, dat zijn leven zóó niet goed was; een innerlijke stem hield hem dat in stille oogenblikken voor en ook las hij het in de zachte oogen van zijn buurmeisje, die hem soms aanzagen, alsof zij tot in zijn ziel wilden kijken. — „Je bent beter dan je je voordoet," schenen die oogen te zeggen, „je houdt je maar zoo ruw en luidruchtig, maar dat is niet je ware aard!" — En dan schaamde hij zich en ontweek haar eenige dagen. — Haar oogen waren het, die hem tenslotte teruggetrokken hadden op den goeden weg en nadat zij hem beloofd had, zijn vrouw te zullen worden, had hij zonder een spoor van leedwezen, met vreugde zelfs, zijn wilde kameraden laten loopen, zich niet storend aan hun geplaag en gespot.

Vanaf den dag, waarop hij met haar in den bloeienden boomgaard van haar vader stond en, een dichtbebloesemd takje afbrekend, haar blonde haren daarmede als met een bruidskrans schertsend sierde, was alles anders geworden, anders en beter; hij en zij werkten en spaarden voor hetzelfde heerlijke doel. — Het doel was bijna bereikt, zij zagen het reeds dichtbij, maar vóór ze het rijpen kon

DE HEVIGE BRAND TE SLOTEN.

Verleden week brak in perceel 337 aan den Admiraal-de-Ruyterweg te Sloten (Amsterdam) een hevige brand uit. Door den storm duurde het niet lang of het belendende perceel stond eveneens in lichte laaie. Op onze foto zien wij de beide huizen, die totaal uitbrandden (men lette vooral op den scheeven stand van het rechter huis).

uit, hem wegrukkend van haar en uit het dorpje, dat hij tevoren nooit verlaten had. — Zij schreide en hij trachtte, luchtig doend, haar angst weg te praten: In de lente zouden zij trouwen, was de afspraak en zijn laatste woorden tegen haar waren, dat hij op tijd terug zou zijn, dat de oorlog hen wel tijdelijk scheiden kon, maar niets ver anderen aan het vooruitzicht, dat hen beiden zoo gelukkig maakte. — Zij had door haar tranen heen geglimlacht en zóó was haar beeld hem bijgebleven. — De trein had hem en met hem vele anderen weggevoerd; geen hunner wist, waarheen: zij gisten ernaar en spraken vermoedens uit, maar zekerheid vonden ze niet; het was immers niet noodig, dat zij wisten waarheen zij gingen; eigen wil en meening waren hun ontzegd; blinde gehoorzaamheid aan de gegeven bevelen was alles, wat van hen werd verlangd.

De eerste weken gaven geen reden tot klagen; hij werd ingedeeld bij reservetroepen ver achter het front: verveling was de ergste kwaal, waarmede hij te strijden had, verveling en verlangen naar huis. Hij schreef uitvoerige brieven aan zijn bruid en ontving geregeld de hare, die hij las en herlas.

Hij was verheugd, toen het gerucht liep, dat zijn compagnie behoorde tot de aflossingstroepen, die naar de vuurlinie gebracht zouden worden; hij was verheugd, alsof zijn eigen deelnemen aan den strijd voortgang zou brengen, alsof zijn in-actie-komen de actie van het geheel krachtdadig bevorderen zou en de beslissing bespoedigen. En zooals hij, dachten velen met hem, allen verlangend naar het einde van het ontzenuwende wachten. — Vroolijk, vol moed volgden zij het bevel tot oprukken op, niet twijfelend, of zij zouden weldra zegevierend wederkeeren. — De eerste kennismaking van nabij met de verschrikkingen van kanonnenvuur viel niet mee; hij meende gek te zullen worden van het voortdurende gedreun en gebulder; zijn zenuwen waren tot het uiterste gespannen, maar langzamerhand wende hij eraan en praatte en lachte als voorheen, ook al sloegen granaten op korten afstand in, ook al zag hij tooneelen van bloed en vuur. — De dag, waarop een lang voorbereide aanval ondernomenzou worden, kwam en....

Voorbij was plotseling het droomerig terugdenken aan vroeger met geheel voorbijzien van het tegenwoordige, op eenmaal wist hij, wist hij alles, alsof hij het opnieuw doorleefde.

Zij waren vooruitgestormd naar de stellingen van den vijand toe, gedekt door de dicht opéén staande stammen van het dennenbosch; de voorsten renden reeds het open veld in, terwijl de achterhoede nog nauwelijks het bosch betreden had; kogels vlogen door de lucht, granaten sloegen dreunend in, kreten van pijn en woede klonken op, bevelen werden uitgeschreeuwd; hij wist niets meer, dacht niets meer dan dat hij vooruit moest, dat hij aanrennen moest op een wissen dood, dat staan blijven lafheid was, die evengoed den dood brengen kon. Plotseling voelde hij een hevigen schok; onder het neerstorten zag hij in een flits den voor hem uitloopenden kameraad wankelen en vallen. — Zóó was het gegaan en het zacht-veerkrachtige, waarop zijn hoofd roerloos rustte, was het lichaam van den gevallen makker: dat zeide immers de stem van . . . van een ambulance-soldaat, begreep hij, die op het slagveld gewonden opzocht, om hulp en lafenis te brengen.

Hem hadden ze laten liggen, meenend, dat hij dood was: zij hadden zich vergist, hij leefde nog, maar lang zou het niet meer duren, dat voelde hij met onfeilbare zekerheid. Hij had niet verwacht, den dood te zullen vinden, maar toch verzette niets in hem zich tegen de gedachte, dat hij op de grens stond van de eeuwigheid en daarin weldra verzinken zou: zijn lichaam en zijn geest waren zoo forsch geknauwd, dat alle banden, die hem aan het leven hechtten, waren verslapt; zelfs de herinneringen, die luttele minuten tevoren zijn denken hadden gevuld, waren verbleekt, losgelaten door zijn zwakker wordende hersens.

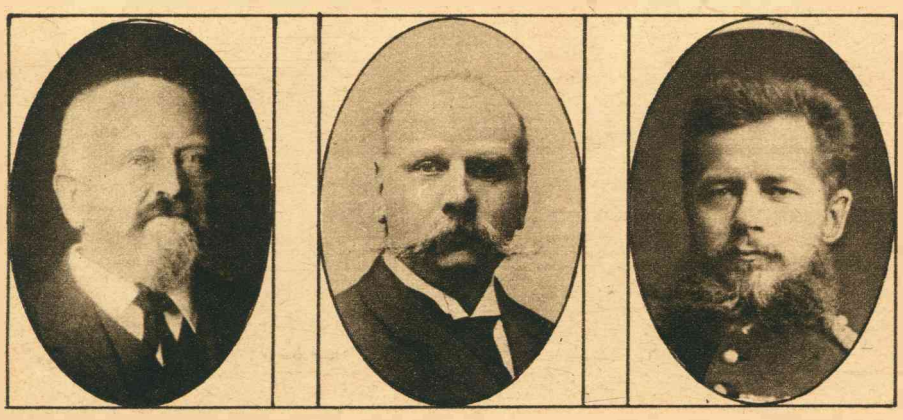
Hij voelde iets warms op zijn gezicht; zijn uiterste krachten inspannend, sloeg hij de oogen op, zag, dat een zonnestraal schuin door de takken van de boomen vallend, hem beroerde.

Dagen lang had hij niets dan donkere luchten gezien, regen en guren wind verduurd; het plotseling opflikkerende zonnelicht wekte in zijn wegstervenden geest een laatste herinnering op.

„Als de lente komt, keer ik terug en dan. . . !"

Duidelijk zag hij het lieve, droeve gelaat, dat glimlachte bij die woorden; het verdween weer.

„Nu is de lente gekomen!" prevelden zijn lippen geluidloos; zijn oogen gleden dicht, ditmaal voor goed. . . . .

J. SCHRADER †. J. H. SCHMITZ †. W. H. STAVERMAN †.

Op 64-jarigen leeftijd is te Winterswijk overleden de heer J. SCHRADER, vice-voorzitter van de Kamer van Koophandel. — Te Amsterdam is in den ouderdom van 65 jaar overleden de heer J. H. SCHMITZ, oudste firmant van de firma Wijnand Fockink, oud-kolonel van de Amsterdamsche Schutterij. — De heer W. H. STAVERMAN, gepensionneerd kolonel van het Nederl. Indische leger, ridder in de Orde van den Nederl. Leeuw, is te Baarn op 76-jarigen leeftijd overleden.

MAR. J. OGIER. W. P. A. MEEUWSEN. TH. A. KORTING.

De heer MAR. J. OGIER, directeur van het Stedelijk Muziekkorps te 's-Hertogenbosch, herdacht verleden week het feit, dat hij 25 jaar als zoodanig in functie was. — Den 21sten Januari herdacht de heer W. P. A. MEEUWSEN, adjunct-hoofdkassier bij de H. IJ. S. M. den dag, waarop hij vóór 40 jaar in dienst trad bij de Nederlandsche spoorwegen. — Den 16en Januari was het 40 jaar geleden, dat de heer TH. A. KORTING door den Amsterdamschen Gemeenteraad tot makelaar werd aangesteld.

„HET WIT-GELE KRUIS".

Van geachte zijde zendt men ons bovenstaande foto, waarop al de medewerkers voorkomen aan de te Roosendaal gehouden Weldadigheidsfeesten ten bate van „Het Wit-Gele Kruis".

LEES DIT EVEN S. V. P.

Lezeressen, lezers: Als het mocht voorkomen, dat „Panorama" eens een weinig later in uw bezit kwam, wilt U dan bedenken, dat ook wij soms dupe van de tegenwoordige verkeersmoeilijkheden kunnen zijn? — En de